

i en el títol, *Beniogba* en 6 passatges de Bof. pp. 348-9.

I en la Crònica de Jaume I: «janets passaven per la vall d'Albayda que venien a ajudar als moros de *Beniopa*, que en P.F. tenia assetjats --- e'ls pres --- e eren pus de 2000; e quan saberen los janets que'ls moros de *Beniopa* eren preses, barrejaren la pobla de Luxén» (§ 558 Ag., p.529). 1258: *Beniopa* (MtzdFdo. *DocValACA* 1, 112). 1277: «--- haiulo *Beniope* --- saracenus de *Beniopa* ---» (Soldevila, *Pere el Gran* 1, 2^a, 106). 1278: *Beniopa* (V la cita en *Alocaiba* (ape. a *Olocau*). 1323: Jaume II dona Bayren, Gandia «et Alchareis de *Beniopa* et *Benipescar* --- inibi contentis» (*El Arch.* IV, 323). 1327: *Beniopa* (*CoDoACA* xxxix, 432).

Com es pot veure també per SSiv. (p.134) era poble ben morisc: encara en el S.xvi. Lapeyre hi troba 60 cases de moriscos (comptant-hi Benicanena) l'any 1527, 67 el '63, 60 el '72, 105 el 1602 (p.36); i Reglà, 136 l'a. 1609 (ultra 11 de Benicanena) (p.117); 60 mor. avaluació de c.1600 (*Arch.* IX 293).

ETIM. del nom del clan *Beni 'Oqba*. Com és sabut '*Oqba* fou un NP molt corrent a Al-Andalus (deriv. de '*oqba* 'àguila'); des del general *Oqba* del S.viii fins a '*Abd ar-Rahman Ben 'Oqba*, personatge del S.xi, de qui parla Al-Ĥošani (*Història dels Judges de Cordova*, p.282 del text àr.) etc. Com a tot l'Islam (Aràbia, Egipte, Algèria) en aquesta forma i amb altres derivades: Hess 40, Littman 86, *GGAlg.* 308. No pas *Beni-'Ubbā*, disharat d'Oliver (llibret atribuït a Asin), nom que no sembla existir (ni tan sols hi ha una arrel '*hb* en àrab).

L'evolució fonètica resulta de l'acció ensordidora del *q* sobre el *b* següent, i la veiem comprovada per les citades variants d'aquest NL en el *Rept.* Resultat fonètic igual, en el nom *Opa* que els moros donaren al capítost visigot que traï Espanya en temps de Don Rodrigo (*Don Opas*, en les cròniques cristianes medievals, i nom que el poble ha aplicat a altres generals i personatges traidors que hem patit i vist triomfants en els nostres temps).

PARÒNIMS. Un *Benioma*, no veig ben clar on era, però no sembla haver estat lluny de *Beniopa*, cap al Sud, probt. a la Marina. En un doc., de 1322 del qual el P. Chabàs publica una trad. cast. que troba a l'Arx. de la Vila Joiosa (copiada a. 1819), Jaume II aprova els dons. que Bernat de Sarrià féu a l'Inf. Pere del «castillo de la Sierra de Finestrat, eccl. y pueblo de Benidorm y lugar de *Benioma*»; suposo el mateix doc. de 1322, que J.G.M. veia a l'ACA, reg f° 100; i de nou en un de 1325 (ib. 227, f° 154).¹

Atenent-nos a *Benioma* única forma certa, és ben possible que també vingui del NP '*Oqba* conegudíssim, que havent estat pronunciat romà-

nicament *Beniôcoba* sofriria una evolució -*ôkoma*>-*okma* paral·lela a JACOBUS >*Jâcomu* >*Jacme*, i a CÀNNABE >*cânem* >*cânyom*; en fi reduint -*okma* a -*oma*.

Més resultats dels embulls. *Benioga* que Sarthou (*GGRV*, Val.II, p.29) posa com a pda. del te. de Bèlgida [també llunyà de *Beniopa*] pot ser una forma correcta; però posa *Benioya* com despoblat en el mateix terme; i SSiv. (p.32-33) imprimí *Beniboya*, bis, com despoblat antic d'Alcanalí —lloc ben separat també de *Beniopa* i dels altres dos—; però de nou crec que la -y- ve d'una confusió que hi hagué; i que ve i ve també de reducció fonètica de -*ogba*>-*oga*.

Amics valencians tants embolics, i no m'ajudeu xè!

¹ A la vista del primer jo suggeria que fos prop de Beniarbeig: pot ser, pel context, però més aviat crec que és el que sugereixen les altres dades. Car SSiv. (s.v. Beniarbeig, p.105), diu que el 1535 en formar-hi rectoria de moriscos se li assignaren «*Beniomet* y *Benicadim* ya desap. pero todavía existían en 1643». En això s'han produït errs., potser de còpia, o per confusió de parònims (o intencionals), car és de tèmper que això de 1643 ve dels acostumats embulls d'Escolano: en realitat només la forma *Benioma* sense -*er* ni -*et* es troba en els docs. ben garantits del S.xiii; per més que Lapeyre (p.45) també assigni a Beniarbeig un despoblat *Benibomer* (amb 14 mor. el 1563 i 1572, 19 el 1602 i el 1609, però el que porten Reglà-Boronat el 1609 (p.119) és una entrada «Llaurí, *Beniomer*, *Veniso* y *Quer*» amb 139 moriscos, de D.Diego Vic i el cas és que això va citat entre Favareta i *Alaquàs*, que és on hi ha Llaurí (de fet és l'art. Llaurí on SSiv., p.124, ho posa, i ho detalla). Ço que completa la impressió que aquí s'han barrejat parònims de comarques i orígens diferents.

Poble de l'extrem Nord del Rosselló, uns 5 k. NO. de Salses, al peu ja de la frontera.

Pron.: *ôpul* (Fouché, *Phon.* 216); en l'enq. de 1960 i igual i *ôpu* (xxv, 182-188).

MENC. ANT. 1100: «alodio de *Opet*» (*Moreau* xxxvii, 237, Salow (*Sprachge. Usch. Igd-Rouss.* 250-2) llegeix *Oped*. 1149 (en els Arx. d'Espirà de l'Agli (Alart *RLR* XII, 124). 1184: Benedictus de Costa de *Oped*, grange de Vespella (*Arch.Pyr.Or., RLR* XII, 124). 1157: *Oped* (*Cart.* de La Grassa. *Hist.Igd.*, v, 1661), *Opet* (*RLR* l.c.). 1218: *Opetz* (*RLR* l.c.). 1224: Petrus Poncii de *Oped* (testament de B. de *Parets Tortes*, *RLR* l.c.). 1246: «castelar de *Oped*, qui modo